

O'QUV ISHLAR BO'YICHA O'RINBOSARLARINING MEHNATINI TASHKIL ETISHNING MOHIYATI, MAQSADLARI VA VAZIFALARI

Abduraxmonov Yodgorbek Abdulaziz o'g'li

Toshkent shahar 102-son kimyo va biologiya fanini chuqurlashtirib o'qitishga ixtisoslashtirilgan umumta'lim maktabi o'quv ishlari bo'yicha direktor o'rinbosari

Annotatsiya: Ushbu maqolada umumta'lim maktab direktor o'rinbosarlarining o'quv jarayonlarini samarali boshqarish masalalari haqida so'z boradi.

Kalit so'zlar: direktor o'rinbosari, maktab, ta'lim-tarbiya, vazifa, sifat, samarali boshqaruv

Rahbar va mutaxassis ishining maqsadlari va mazmuni umuman xodimning o'zini ham tashkil etish nuqtayi nazaridan olib qaralishi kerak.

Agar xodim faoliyatining maqsadlari noaniq belgilangan bo'lsa yoki u mazkur maqsadlarni yaxshi tasavvur etmasa, u holda samarali ishlash uchun shart-sharoitlar mavjud emasligi haqida gapirish mumkin.

Rahbarning, mutaxassisning samarali faoliyatiga tayyorligi shaxsning bilimlari, malakalari, ko'nikmalari va shaxsiy fazilatlari bilan belgilanadi.

Aqliy mehnatni oqilona tashkil etish, uning samaradorligini oshirish uchun qulay shart-sharoitlar yaratish vazifalari hozirgi vaqtda alohida ahamiyat kasb etadi. Har qanday sohadagi aqliy mehnat fikrlash mehnatidan tashqari sof tashkiliy, texnik elementlarni ham o'z ichiga oladi, ularning muayyan qismi ko'pgina kasblar uchun umumiy hisoblanadi. Demak, xodimning shaxsiy mehnatini tashkil etish muammolarini ishni tashkil etish, foydalanilgan usullar, tamoyillar nuqtayi nazaridan o'rganish mumkin. Shaxs mehnatini tashkil etishning ikkinchi tomoni kundalik ish tajribasida boshqaruv xodimlari tatbiq etadigan shaxsning ish texnikasi, texnikaviy vositalaridir.

Xodimning shaxsiy mehnatini fan va ilg'or tajriba yutuqlaridan foydalanishga, texnikaviy vositalarni tatbiq etishga asoslangan holda tashkil etishni, lavozim vazifalarini bajarish jarayonida xodim bilan foydalaniladigan texnika vositalari o'rtasida o'zaro ta'sir ko'rsatish eng yaxshi tarzda o'rnatish imkonini beradigan bilim sohalari xodimlar menejmenti deyiladi.

Xodimlar menejmentining ilmiy asosini boshqaruv faoliyati tajribasidan to'plangan hamda boshqaruv xodimlari mehnat faoliyatini tashkil etish tamoyillari, usullari tarzida taqdim etilgan shaxsiy mehnatni tashkil etish to'g'risidagi butun bilimlar majmui tashkil

etadi. Xodimlar menejmenti fan sifatida rahbarlar, mutaxassislar va boshqa xizmatchilarning samarali mehnati omillari va shartlarini namoyon qiladi. Ana shu asosda nazariya ishlab chiqiladi, uning mazmuni boshqarish jarayonida kishilar oqilona faoliyatining tamoyillari, shakllari va usullari hisoblanadi.

Biroq shuni esda tutish zarurki, rahbar, mutaxassisning mehnati faqat obyektiv jihatdan shartli bo‘lib qolmasdan, shu bilan birga u tashabbuskor ijodiy xususiyatga ham egadir. Shu munosabat bilan ularning mehnatini tashkil etish, bir tomondan, muayyan qonuniyatlarga, tamoyillarga, qoidalarga bo‘ysunganligi haqida, ikkinchi tomondan, bu qoidalar qaror topgan ishlab chiqarish vaziyatini hisobga olgan holda tatbiq etilish darajasini aniqlash uchun ijodiy mushohada qilib ko‘rilishini talab etishi haqida gapirish mumkin. Bu yerdagi tegishli tamoyillar va qoidalar faqat rahbarning, mutaxassisning o‘ziga xos ish uslubi, o‘z mehnatini tashkil etish ko‘nikma va malakalari, usullarini takomillashtirish ustida ishlashi uchun faqat boshlang‘ich nuqta bo‘lib xizmat qiladi.

Qabul qilingan ta'rifdan kelib chiqib, xodimlar menejmenti quyidagi o‘zaro bog‘langan masalalarni ilmiy asoslangan holda hal qilishni o‘z ichiga oladi:

-boshqaruv apparatidagi mehnatni tashkil etish (mehnat taqsimoti, mehnatni mazmuniga ko‘ra tartibga solish, mehnatni vaqti bo‘yicha tartibga solish), tizimlar va ish usullarini tanlash;

-shaxsiy mehnatni tashkil etishning o‘ziga xos muammolari (ish vaqtini rejalashtirish va taqsimlash, tashrif buyuruvchilar oqimini boshqarish, o‘ziga xos ish uslubi, yozishmalarni oqilona yuritish va hokazolar.);

-ish o‘rinlarini tashkil etish va jihozlash;

-hisoblash va tashkiliy texnika vositalaridan foydalanishni tashkil etish.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YHATI:

1. Po‘latov Sh. Ta’lim muassasalarini ilmiy-metodik boshqarish texnologiyasi. – T.: -- “Tafakkur” nashriyoti. 2012
2. Q.X.Abdurahmonov, Sh.R.Xolmominov Xodimlarni boshqarish Toshkent 2005
3. Magrupov A. Yu. Raqamli iqtisodiyot sharoitida inson kapitalini rivojlantirishning ijtimoiy-iqtisodiy omillari. avtoreferat. Toshkent.2020.
4. Пинский А. Общественное участие в управлении школой: на пути к школьным управляющим советам // Вопросы образования. 2004. № 2.

